

YTTRANDE

Datum 2024-04-24
Ärendenummer 2023-POL000444

1 (3)

Remiss Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75)

Betänkandets utgångspunkter

Region Skåne instämmer i och vill också för sin del understryka vikten av att Sverige ska kunna styras på ett demokratiskt, effektivt och rättssäkert sätt även vid nödlägen och större samhällskriser. Såväl riksdag som regering behöver kunna fungera på ett adekvat sätt under extraordinära omständigheter, vilket kräver en anpassad och ändamålsenlig lagstiftning.

I betänkandet slås fast att även under kriser för samhället måste de grundläggande principerna för vårt demokratiska statskick upprätthållas, inte minst vad gäller respekten för alla människors lika värde och skyddet för grundläggande fri- och rättigheter. Region Skåne instämmer till fullo i detta.

Kommittén har haft att utreda fyra grundlagsfrågor som handlar om hur Sverige styrs i krig och andra kriser. Region Skåne instämmer i stort sett helt i kommitténs olika slutsatser och de förslag som har lämnats.

Frågan om var och hur riksdagen får sammanträda

Kommittén förslår inga förändringar vad gäller utgångspunkten att riksdagen, såväl kammare som utskott, sammanträder fysiskt med ledamöterna närvarande, och att Stockholm alltjämt anges som sammanträdesort. Kammarens och utskottens arbete ska även fortsättningsvis hållas samman. Riksmötet bör som idag och med hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet också kunna sammanträda på annan ort. Denna möjlighet föreslås dessutom kunna tillämpas även av ”andra tvingande skäl”. Slutligen föreslås att riksdagen ska kunna genomföra helt digitala möten utan någon fysisk samling över huvud taget, också detta om riksdagens säkerhet, frihet eller andra tvingande skäl anses föreligga.

Region Skåne instämmer i kommitténs synsätt om vikten av att kammarens och utskottens arbete ska hållas samman, och att av detta skäl inte tillåta sammanträden uppdelade var för sig och på olika orter. Att andra, tvingande, skäl än riksdagens säkerhet och frihet ska kunna motivera beslut om sammanträde på annan ort förefaller rimligt. Här bör dock regeringen, i beredningen av lagförslag, på ett tydligare sätt än kommittén har gjort precisera och definiera vad sådana ”andra tvingande skäl” skulle kunna vara.

Region Skåne har inga invändningar mot kommitténs förslag att det i riksdagsordningen ska vara möjligt att införa bestämmelser om att helt digitala möten får hållas med de förbehåll och de krav på teknisk prestanda som kommittén har fört fram. Dagens teknik ger helt andra förutsättningar än tidigare att sammanträda på distans vilket, enligt Region Skåne, är något som ska bejakas och kunna utnyttjas. Dock instämmer Region Skåne med kommittén om att helt digitala möten ska kunna tillämpas enbart i undantagsfall. Fysiska möten med alla ledamöter på plats ska vara det normala, för riksdagen i allmänhet och för kammaren i synnerhet.

Bestämmelserna om riksdagens krigsdelegation

Region Skåne har inget att erinra mot kommitténs förslag vad gäller bestämmelserna kring riksdagens krigsdelegation.

Region Skåne instämmer i kommitténs grundläggande synsätt att riksdagens krigsdelegation ska vara en "miniriksdag" så långt möjligt, och i de förslag till justeringar i dagens bestämmelser som följer av detta vad gäller talmannens roll som ordförande i krigsdelegationen och att statsråd inte samtidigt ska kunna vara ledamöter i krigsdelegationen.

Att partier inte ska kunna bilda kartell vid fördelning av platser i krigsdelegationen är ett förslag, som Region Skåne ställer sig bakom. Riksdagens fördelning av mandat grundas på valresultatet för enskilda partier som gått till val under särskild beteckning. Samma mandatfördelning mellan partierna som i riksdagen bör proportionellt sett råda mellan krigsdelegationens föreslagna 51 ledamöter. Att bilda karteller inför val av ledamöter i krigsdelegationen riskerar att leda till en mandatfördelning som inte återspeglar den valda riksdagens, vilket den alltså bör göra.

Tillämpningsområdet för reglerna om krig och krigsfara

Region Skåne instämmer i kommitténs slutsats att det för dagen inte finns skäl att föreslå några förändringar av tillämpningsområdet för reglerna i 15 kap. RF. Grundlagsutredningens bedömning från 2008 om att reglerna, genom att Sverige dras in i en väpnad konflikt utomlands, skulle kunna komma att tillämpas trots avsaknaden av krig *inom* landet kommenteras genom ett utförligt resonemang från kommitténs sida. Region Skåne intar här samma hållning om att en begränsning av tillämpningsområdet för reglerna skulle framstå som osäkert i det nu rådande säkerhetspolitiska läget. I en mångskiftande och svårförutsebar verklighet är det sannolikt inte möjligt att ange reglernas tillämpningsområde exakt, om de ska kunna användas för att skydda befolkningen och riket. Sveriges inträde i NATO innebär också nya frågeställningar om huruvida Sverige som land befinner sig i krig eller inte, vilket manar till viss försiktighet kring förändringar, menar Region Skåne.

Nya möjligheter till normgivning i allvarliga kriser

Kommittén lägger ett antal förslag som innebär att riksdagen kan ge regeringen större befogenheter att meddela sådana föreskrifter som normalt sett är

förbehållet riksdagen. Region Skåne har i detta sammanhang följande inställning.

Vi avstyrker en stående delegering av riksdagens normgivningskompetens i regeringsformen. Riksdagen ska behålla makten att bestämma om och när normgivningskompetens – alltså möjligheten att utlysa undantagstillstånd – ska delegeras till regeringen.

För att ändå bejaka behovet av snabba åtgärder i krislägen ska riksdagen med kvalificerad majoritet om tre fjärdedelar av alla riksdagsledamöter kunna besluta om tillfällig delegation av normgivningskompetens till regeringen. Om riksdagen anser att regeringen har förtroende kan regeringen genom lag och i förväg få en tidsbegränsad fullmakt att agera snabbt.

Riksdagens delegering till regeringen ska kunna återkallas när som helst om tre fjärdedelar av samtliga riksdagsledamöter inte förlänger beslutet.

Riksdagen ska få en omedelbar rapport när regeringen har utnyttjat sin normgivningskompetens och ett krav för godkännande är att tre fjärdedelar av samtliga riksdagsledamöter förlänger beslutet. Om inte så faller regeringens åtgärder.

Carl Johan Sonesson
Ordförande

Lars-Åke Rudin
Regiondirektör